

Avdelning
Analysavdelningen
Handläggare
Anna Bengtsson
08-5630 8871
Anna.bengtsson@uka.se

Datum/ löpnummer 2019-02-25 / 1

Universitetskanslersämbetets statistiska analyser är en av formerna för att löpande redovisa utvecklingen inom utbildningen på grundnivå och avancerad nivå samt på forskarnivå. Analyserna innefattar även utvecklingen inom personalområdet och högskolans ekonomi.

Många utländska doktorander lämnar Sverige efter examen

De utländska doktoranderna blir allt fler inom forskarutbildningen i Sverige, under den senaste tioårsperioden har de ökat från 20 till 35 procent av samtliga doktorander. Efter examen är det emellertid många av dem som lämnar Sverige, framförallt inom lantbruksvetenskap och veterinärmedicin. Inom teknik lämnade lägst andel av de utländska doktoranderna.

Denna analys ingår i projektet Fokus forskarutbildning, där Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska belysa utbildning på forskarnivå ur olika perspektiv.

Med utländska doktorander menar vi här personer från andra länder som är antagna till och bedriver utbildning på forskarnivå i Sverige. De har antingen beviljats uppehållstillstånd för studier mindre än två år innan doktorandstudierna påbörjades eller så är de utrikes födda och har invandrat mindre än två år innan doktorandstudierna påbörjades.

Vad gör de utländska doktoranderna efter examen? Stannar de i Sverige eller inte, finns det könsskillnader och hur ser det ut för doktorander från olika forskningsområden? Om detta handlar följande statistiska analys.

Av de 38 430 personer som tog en doktorexamen i Sverige mellan åren 1998–2012¹ var 18 procent eller cirka 7 100 utländska doktorander. Det var fler män än kvinnor bland de utländska doktorexaminerade, 64 procent män och 36 procent kvinnor. En tidigare studie av UKÄ² visar att tre år efter examen var endast 69 procent av de utländska doktoranderna som stannat i Sverige etablerade på arbetsmarknaden. Det är en låg andel, för alla doktorexaminerade låg andelen på 81 procent. Denna jämförelse blir dock inte helt rättvisande eftersom en stor andel av de utländska doktoranderna lämnar Sverige efter examen och vi inte har någon information om dem därefter. Det vi har uppgifter om är däremot vilka utländska doktorander som stannar i Sverige och vilka som lämnar Sverige.

Över 60 procent har lämnat Sverige

Tre år efter examen har 62 procent (4 360 personer) av de utländska doktoranderna lämnat Sverige och 38 procent (2 720 personer) är kvar. Det är en högre andel män än kvinnor som lämnar, 64 procent av männen i jämförelse med 58 procent av kvinnorna.

¹ Att flera läsår slås samman här beror på att underlaget då blir tillräckligt stort för att det ska gå att göra detaljerade analyser på till exempel ämnesnivå.

² *Doktorexaminerades etablering på arbetsmarknaden*, Universitetskanslersämbetet, 2018.

Datum
2019-02-25

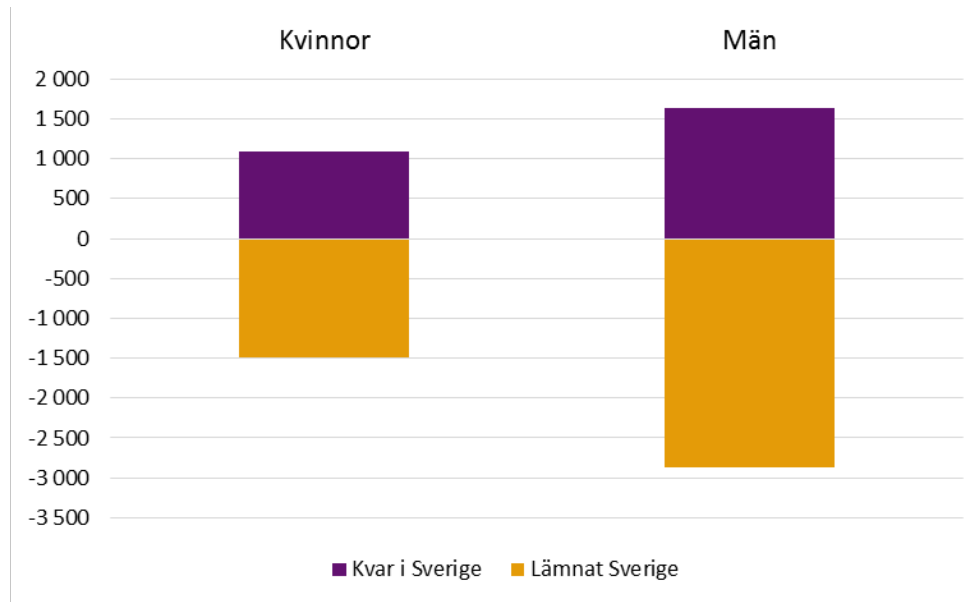
 Reg.nr
2019-02-25 / 52-5-19

Diagram 1. Antal utländska doktorander som doktorsexaminerades 1998–2012 fördelat efter om de var kvar i Sverige eller hade lämnat Sverige tre år efter examen

Andelen utländska doktorander som lämnat Sverige ökar något med tid efter examen och skillnaden mellan könen består. Fem år efter examen hade 63 procent lämnat och åtta år efter examen hade andelen ökat till 65 procent. I dessa uppgifter ingår dock inte alla i gruppen doktorsexaminerade 1998–2012, eftersom det inte förflutit åtta år efter examen för de sista årgångarna när uppföljningen gjordes. Dessa uppgifter kan därmed komma att förändras över tid.

Tabell 1. Andel utländska doktorander som doktorsexaminerades 1998–2012 som lämnat Sverige tre, fem och åtta år efter examen

	3 år	5 år	8 år
Kvinnor	58 %	59 %	60 %
Män	64 %	66 %	67 %
Totalt	62 %	63 %	65 %
Antal	7 080	5 725	4 180

Varför män i högre utsträckning än kvinnor lämnat Sverige efter examen vet vi inte. I en enkätundersökning från SCB³ riktad till utländska doktorander 2013 svarade kring 30 procent av både kvinnor och män bland de utländska doktoranderna att de avsåg att stanna i Sverige efter forskarutbildningen. Hälften var osäkra och omkring en femtedel avsåg inte att stanna. Att döma av de uppgifterna verkar det alltså inte finnas någon skillnad mellan könen när det gäller avsikten innan examen att stanna eller ej stanna i Sverige.

³ Utländska doktorander 2013, Statistiska centralbyrån.

Datum
2019-02-25

Reg.nr
2019-02-25 / 52-5-19

Värt att notera här är också att i enkätsvaren var det alltså en lägre andel som avsåg att stanna i Sverige än sedan utfallet var för hur många som stannade, 30 procent i jämförelse med 38 procent. Det handlar dock om olika populationer i enkätundersökningen och föreliggande studie.

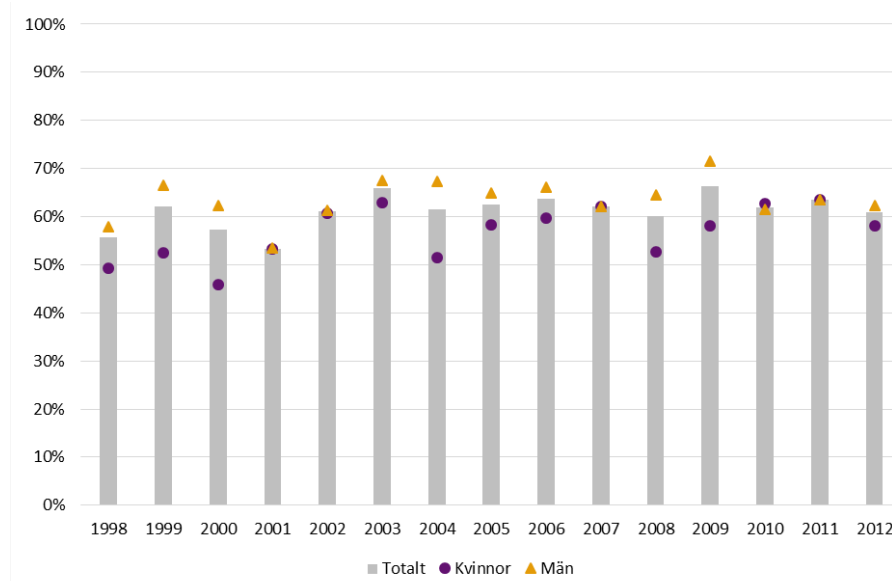

Diagram 2. Andel utländska doktorander som lämnat Sverige per examensår tre år efter examen

Andelen utländska doktorander som lämnat Sverige tre år efter examen varierar mellan olika examensårgångar, men det finns ingen tydlig trend i utvecklingen. 2003 och 2009 var de år då högsta andelen lämnat, 66 procent. Lägst andel som lämnat, 53 procent, var det 2001. För de flesta examensår har män lämnat i högre utsträckning än kvinnor.

Många utländska doktorander inom medicin och hälsovetenskap samt naturvetenskap

Statistiken över forskarutbildningen i Sverige är indelad i sex olika forskningsämnesområden och antalet utländska doktorander varierar stort mellan dessa områden. Nästan två tredjedelar av de cirka 7 100 utländska doktoranderna examinerades inom de två områdena medicin och hälsovetenskap (2 290) samt naturvetenskap (2 170). Därefter kom teknik med cirka en femtedel (1 540). Samhällsvetenskap (570), lantbruksvetenskap och veterinärmedicin (290) samt humaniora och konst (230) var minst. Inom teknik var könsskillnaden som störst med 23 procent kvinnor och 77 procent män bland de utländska doktoranderna som avlade examen. Även inom naturvetenskap samt lantbruksvetenskap och veterinärmedicin var andelen män högre än andelen kvinnor.

Sett till samtliga doktorander i Sverige som tog en doktorsexamen 1998–2012 fanns den största andelen utländska doktorander inom lantbruksvetenskap och veterinärmedicin med 27 procent. Nästan lika höga andelar, 25 respektive 24 procent, fanns det inom teknik samt naturvetenskap. Medicin och hälsovetenskap hade 18 procent. Samhällsvetenskap samt humaniora och konst hade låga andelar med 9 respektive

Datum
2019-02-25

Reg.nr
2019-02-25 / 52-5-19

7 procent. Dessa skillnader mellan områden kan ha förklaringar i till exempel olika krav på språkkunskaper och att förutsättningarna för internationella forskarkarriärer skiljer sig åt för olika områden.

I antal räknat var det flest som lämnat Sverige som examinerats inom medicin och hälsovetenskap samt naturvetenskap, vilket också är de största områdena.

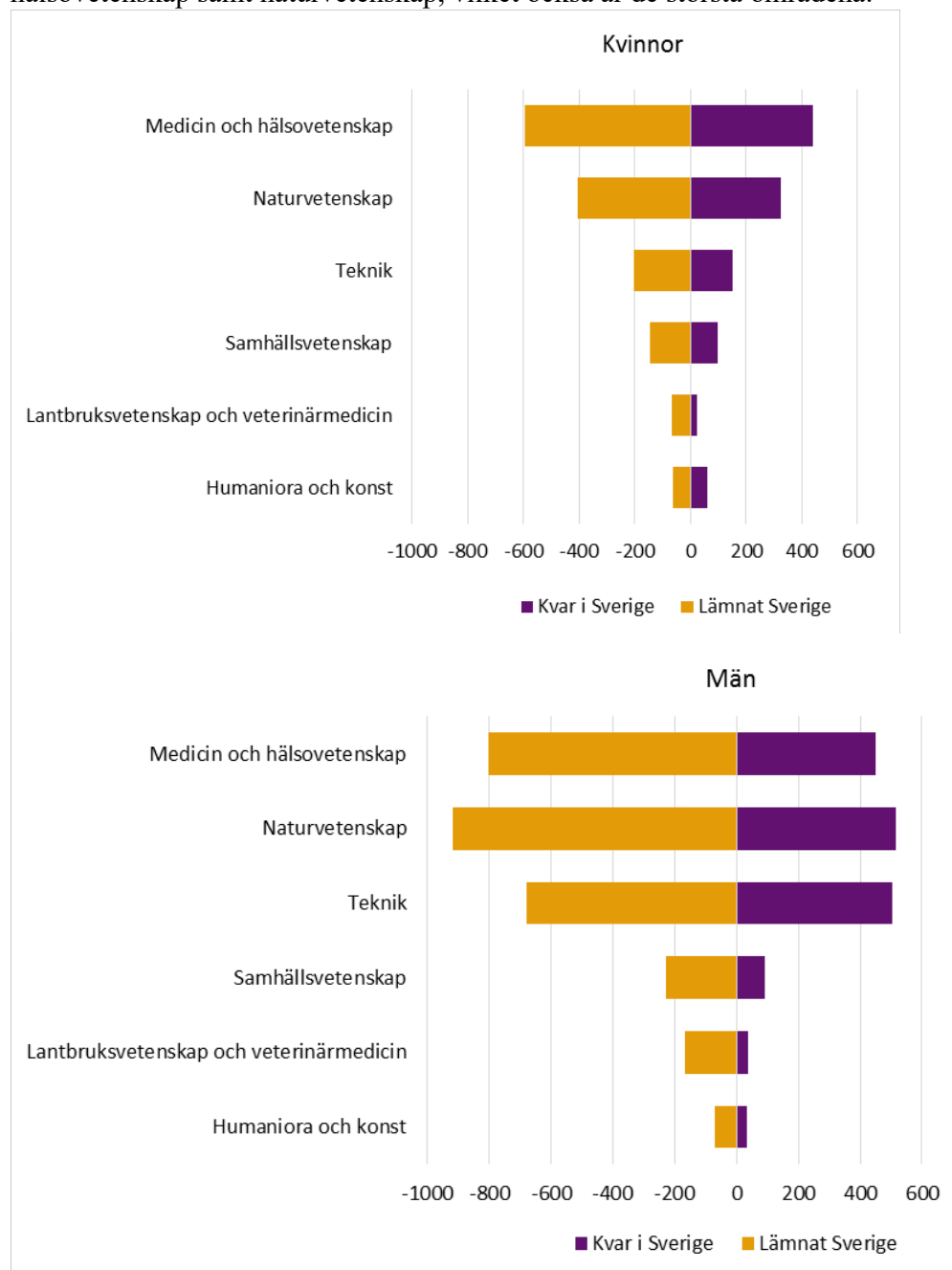

Diagram 3. Antal utländska doktorander som doktorsexaminerades 1998–2012 fördelat efter om de är kvar i Sverige eller har lämnat Sverige tre år efter examen uppdelat på forskningsämnesområde

Datum
2019-02-25

Reg.nr
2019-02-25 / 52-5-19

Andelsmässigt var det lägst andel utländska doktorander som avlagt examen som lämnat Sverige från teknik, 57 procent. Där var det heller ingen skillnad mellan andelen kvinnor och män. Därefter kom humaniora och konst (59 procent), medicin och hälsovetenskap (60 procent) samt naturvetenskap (60 procent). Från samhällsvetenskap var det 66 procent som lämnat. En anledning till att det var relativt många som lämnat Sverige från det området skulle kunna vara att det ställs relativt höga krav på kunskaper i svenska språket på arbetsmarknaden för samhällsvetare. Den tidigare nämnda studien⁴ visar att över 80 procent av de som examinerats inom samhällsvetenskap och var etablerade arbetade inom statlig sektor i Sverige. Det kan vara ett område där det är högre krav på språkliga färdigheter.

Tabell 2. Antal och andel utländska doktorander som doktorsexaminerades 1998–2012 efter om de är kvar i Sverige eller har lämnat Sverige tre år efter examen uppdelat på forskningsämnesområde

	Kvinnor			Män		
	Kvar i Sverige	Lämnat Sverige	Antal	Kvar i Sverige	Lämnat Sverige	Antal
Medicin och hälsovetenskap	42 %	58 %	1 030	36 %	64 %	1 250
Naturvetenskap	44 %	56 %	730	36 %	64 %	1 440
Teknik	42 %	58 %	350	43 %	57 %	1 190
Samhällsvetenskap	40 %	60 %	250	29 %	71 %	320
Lantbruksvetenskap och veterinärmedicin	23 %	77 %	90	18 %	82 %	200
Humaniora och konst	48 %	52 %	120	33 %	67 %	100
Totalt	42 %	58 %	2 580	36 %	64 %	4 500

Högst andel, 80 procent, som lämnat Sverige tre år efter examen var det från området lantbruksvetenskap och veterinärmedicin. Det beror på att många av de utländska doktoranderna inom det området får sin finansiering från Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) som en del i biståndsverksamheten. Syftet är att de ska återvända och utveckla forskningskapaciteten i sina hemländer.

Från alla områden utom teknik var det en större andel män än kvinnor som lämnat Sverige. Störst skillnad var det inom humaniora och konst, där hade 67 procent av männen men bara 52 procent av kvinnorna lämnat Sverige tre år efter examen.

Det var inte någon större skillnad i ålder vid examen mellan de som stannat i Sverige och de som lämnat. För dem som lämnat Sverige var medelåldern ett år högre i jämförelse med dem som stannat.

Från Luleå tekniska universitet lämnade fler kvinnor än män

Även mellan lärosätena var det skillnad mellan hur stor andel av de utländska doktoranderna som lämnat Sverige tre år efter examen. Sveriges lantbruksuniversitet hade högst andel som lämnat, vilket som tidigare nämnts beror på att många av de doktoranderna finansieras av Sida.

⁴ *Doktorsexaminerades etablering på arbetsmarknaden*, Universitetskanslersämbetet, 2018.

Datum
2019-02-25

Reg.nr
2019-02-25 / 52-5-19

Lägst andel som lämnat hade Linköpings universitet med 50 procent. Därefter kom Chalmers tekniska högskola och Kungl. Tekniska högskolan med 56 och 58 procent, vilket ligger i linje med att teknik var det forskningsämnesområde där lägst andel av de utländska doktoranderna lämnat Sverige. Alla lärosäten (med minst 100 utländska doktorsexaminerade 1998–2012) utom Luleå tekniska universitet hade en högre andel män än kvinnor som lämnat Sverige.

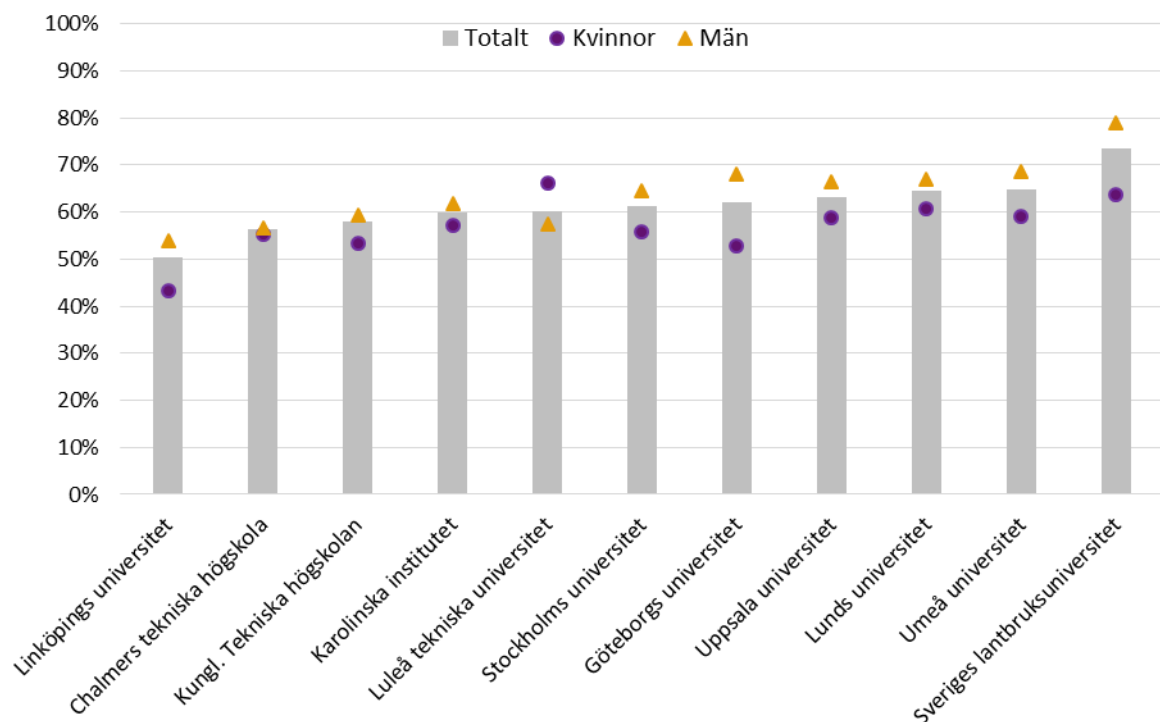

Diagram 4. Andel utländska doktorander som lämnat Sverige uppdelat på lärosäte tre år efter examen

Endast lärosäten med minst 100 utländska doktorsexaminerade redovisas

Många frågor kvarstår

Orsakerna till varför de utländska doktoranderna väljer att stanna eller lämna Sverige efter sin forskarutbildning ger inte denna studie några svar på. Det finns förmodligen en mängd skäl. Det kan ha varit svårt och krångligt att få tillstånd att stanna i Sverige eller så har det inte funnits utsikter på den svenska arbetsmarknaden. Möjligheterna att få så kallade post doc-tjänster efter doktorsexamen kan ha varierat. Det kan också vara så att andra länder erbjudit mera attraktiva arbetsförhållanden och framtidsutsikter.

Datum
2019-02-25

Reg.nr
2019-02-25 / 52-5-19

Faktaruta

UKÄ har i uppdrag av regeringen att följa och redovisa hur olika grupper med examina från högskolan har etablerat sig på arbetsmarknaden efter avslutade studier. Denna analys baseras på data från undersökningen *Doktorsexaminerades etablering på arbetsmarknaden, Examinerade åren 1988-2012*. Totalt var det 38 430 personer som avlade en doktorsexamen i Sverige under åren 1998 till 2012 och av dessa var 7 080 utländska doktorander.

Tidigare studie visar lägre siffra

I föreliggande studie har vi gjort bedömningen att de utländska doktorander som har tillfälliga personnummer (ett nummer som högskolan tilldelar de studenter som inte har ett vanligt personnummer) och som därför inte går att återfinna i SCB:s register mest sannolikt har lämnat Sverige efter doktorsexamen. Som underlag till bedömningen har SCB på vårt uppdrag gjort en mera detaljerad granskning av de med tillfälliga personnummer för att se hur många av de som kan återfinnas i Sverige med ett vanligt personnummer. Kontrollen visar att cirka tio procent av gruppen eller cirka 100 personer går att hitta i registren med ett vanligt personnummer efter ett antal år. Eftersom det var så pass få som återfanns har vi valt att bortse från det i vår beräkning. I en tidigare studie från 2009⁵ av de utländska doktorander som tog en doktorsexamen mellan åren 1997–2001 redovisas de med tillfälliga personnummer separat i en egen grupp. I den studien beräknas andelen av de utländska doktoranderna som lämnat Sverige fem år efter examen till 43 procent, vilket alltså är betydligt lägre än de 63 procent som denna studie redovisar. Förklaringar till denna skillnad är då dels att de utländska doktoranderna med tillfälliga personnummer har bedömts på olika sätt i de två studierna, dels att det är olika kohorter.

Relaterad läsning

Högskoleverket (2009). *Utländska doktorander i svensk forskarutbildning*, 2009:14 R.
Statistiska centralbyrån (2013). *Utländska doktorander 2013*, Rapport 2013:4.
Statistiska centralbyrån (2018). *Universitet och högskolor. Doktorander och examina på forskarnivå 2017* UF 21 SM 1801.
Universitetskanslersämbetet (2018). *Doktorsexaminerades etablering på arbetsmarknaden*, Rapport 2018:1.

⁵ *Utländska doktorander i svensk forskarutbildning*, Högskoleverket 2009.